

نویسنده: حفیظ ال ایوبی «Hafez Al -Ayoubi».
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2025-10-23».
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

قبرس: حیفای جدید نتانیا هو

Cyprus: Netanyahu's new Haifa

هجوم مهاجران و سرمایه‌گذاران اسرائیلی به قبرس، نگرانی‌هایی را در میان قبرسی‌ها و ناظران منطقه‌ای که پژواک‌هایی از گذشته حیفا را در حال حاضر لارناکا «Larnaca» می‌بینند، برانگیخته است. در پس این موج املاک و مستغلات، یک پروژه عمیق‌تر اسرائیلی برای تغییر شکل نظم مدیترانه شرقی نهفته است - نظمی که در آن قبرس هم دروازه و هم پاسگاه است

An influx of Israeli settlers and investors into Cyprus has raised alarms among Cypriots and regional observers who see echoes of Haifa's past in Larnaca's present. Beneath the real estate surge lies a deeper Israeli project to reshape the Eastern Mediterranean order – one in which Cyprus is both gateway and outpost.

Photo Credit: The Cradle

سال گذشته، گزارش‌ها حاکی از آن بود که اسرائیلی‌ها در سراسر جمهوری قبرس، عضو اتحادیه اروپا، زمین و ملک می‌خرند. اگرچه این تعداد همچنان اندک است، اما سرعت خرید املاک افزایش یافته است. برخی این موج را نشانه‌ای از محو شدن تصویر اسرائیل از خود به عنوان "امن‌ترین مکان برای یهودیان" می‌دانند.

برخی دیگر آن را محصول جانبی تغییر معماری ژئوپلیتیکی مدیترانه شرقی می‌دانند که در آن قبرس گره مهمی از چشم‌انداز دریایی رو به گسترش بنیامین نتانیا هو، نخست وزیر اسرائیل، را اشغال می‌کند.

مرز جدید

قبرس، سومین جزیره بزرگ مدیترانه، از زمان حمله ترکیه به شمال در سال ۱۹۷۴ که منجر به تأسیس جمهوری ناشناخته قبرس شمالی (TRNC) شد، تقسیم شده است. حدود ۴۰۰۰۰۰ قبرسی ترک تحت حمایت آنکارا در آن بخش ساکن هستند، در حالی که جمهوری قبرس یونانی جنوبی که به طور بین‌المللی به رسمیت شناخته شده است - با ۱/۳ میلیون نفر جمعیت - اکنون خط ساحلی خود را به طور فزاینده‌ای با املاک و مستغلات متعلق به اسرائیل پر می‌کند.

آمار به تنهایی الگوی بزرگتر را مبهم می‌کند. طبق گزارش سازمان حسابرسی قبرس، خریداران غیراروپایی در پنج سال گذشته عمدتاً از لبنان (۱۶ درصد)، چین (۱۶ درصد)، روسیه (۱۴ درصد) و اسرائیل (۱۰ درصد) بوده‌اند.

در همین حال، جامعه یهودیان قبرس، حدود ۴۰۰۰ خانواده - تقریباً ۱۵۰۰۰ نفر - از تنها چند صد نفر در دو دهه پیش گسترش یافته است. در سال ۲۰۰۳، بین ۳۰۰ تا ۴۰۰ نفر بودند که در سال ۲۰۱۸ به حدود ۳۵۰۰ نفر افزایش یافت، رشدی متوسط اما نمادین و قوی که ناشی از سه بحران بود: کووید-۱۹، آشفتگی اصلاحات قضایی اسرائیل و جنگ علیه غزه.

با این حال، این موج مهاجرت نشان دهنده یک روند معکوس گسترده‌تر است: افزایش تعداد اسرائیلی‌هایی که کشور را ترک می‌کنند. مرکز تحقیقات و اطلاعات کنست گزارش داد که حدود ۱۴۵۹۰۰ نفر بین سال‌های {۲۰۲۰ تا ۲۰۲۴} مهاجرت کرده‌اند - روندی که پدیده‌ی آحارانوت آن را به پیامدهای ۷ اکتبر مرتبط دانست و نسبت به «خطرات استراتژیک» هشدار داد.

تئودوریزس پیپیس، محقق مرکز مطالعات و تحلیل‌های استراتژیک بین‌المللی (KEDISA) در آتن، در مقاله‌ای با عنوان «گسترش اسرائیل به اتحادیه اروپا از طریق قبرس»، واقعیت لارناکای امروز را به شهر حیفا در دهه ۱۹۲۰ تشبیه می‌کند. او می‌گوید: «سرمایه‌گذاری سنگین در شهرهای ساحلی مانند حیفا منجر به کنترل اقتصادی فلسطین شد.» پیپیس توضیح می‌دهد که حیفا یک شهر بندری کم جمعیت شبیه به لارناکای امروزی بود، اما پس از اعلام دولت اسرائیل و اخراج فلسطینی‌ها از خانه‌هایشان، شهرک نشینان یهودی در حیفا اکثریت شدند.

«حیات خلوت» اسرائیل در قبرس

فرا تر از آمار، الگوی نگران‌کننده‌تری نهفته است. تشکیل مناطق محصور انحصاری اسرائیل، به ویژه در اطراف لارناکا. گزارش‌ها حاکی از آن است که «مردم محلی از نظر مالی در مضیقه هستند. زیرساخت‌ها - کنیسه‌ها، سوپرمارکت‌های کوشر، مدارس خصوصی» به سرعت در حال ساخت هستند. «همان الگوی شهرک نشینی - استعماری که در کرانه باختری استفاده میشد، اکنون در مکان‌هایی مانند پیلاو لیماسول ریشه دوانده است.»

آنچه به ویژه نگران‌کننده است این است که «بسیاری از این شهرک‌نشینان، لیبرال‌های ناراضی نیستند، بلکه عمیقاً صهیونیست و مجهز هستند.»

در ماه جون، استفانوس استفانوس، سخنگوی حزب مترقی کارگران (AKEL)، گفت: «آنها در حال ساخت مدارس، کنیسه‌ها و مناطق محصور صهیونیستی هستند... اسرائیل در حال آماده‌سازی یک حیات خلوت در قبرس است و این می‌تواند ما را بیش از دیگران نگران کند.»

جنبش حسیدی چاباد، که در محل با نام چاباد شناخته می‌شود، اولین مکان رسمی عبادت یهودیان قبرس را در سال ۲۰۰۵ در نزدیکی لارناکا - اولین مکان در این جزیره پس از قرن‌ها - تأسیس کرد. امروزه، این جنبش شش کنیسه را تحت هدایت خاخام ارشد زعو راسکین اداره می‌کند.

از نظر تاریخی، قبرس در طرح‌های اولیه استعمار صهیونیستی نقش داشته است. گزارش وزارت امور خارجه ایالات متحده، "گزارش قانون عدالت برای بازماندگان غرامت ندیده امروز (JUST): قبرس"، ثبت می‌کند که "در اوایل قرن بیستم تقریباً ۱۰۰ یهودی در قبرس وجود داشت. پس از ظهور نازیسم در سال ۱۹۳۳، صدها یهودی اروپایی به قبرس، که در آن زمان مستعمره بریتانیا بود، فرار کردند."

تنودور هرتزل، پدر صهیونیسم مدرن، خود زمانی "گزینه قبرس" را به عنوان اهرمی در مذاکرات برای فلسطین ترویج کرد. در طول سومین کنگره صهیونیستی در سال ۱۸۹۹، نماینده دیوید تریخت استدلال کرد که "قبرس مناسب‌ترین مکان است - برای اروپایی‌ها جذاب نیست، اما نزدیک به سرزمین اسرائیل است."

دعوت‌نامه‌ها به‌ویژه در طول کنگره سوم صهیونیست‌ها در سال ۱۸۹۹ صادر شد. تریخت گفت: «یهودیان نباید در سرزمین‌هایی که برای اسکان اروپایی‌ها مساعد است، پناه بگیرند، زیرا در هر کشوری با مقاومت روبرو خواهند شد. آنها همچنین نمی‌توانند به طور مؤثر در مناطق گرمسیری مستقر شوند. با توجه به این شرایط، قبرس مناسب‌ترین مکان برای اسکان یهودیان است. اگرچه این جزیره جاذب مهاجران اروپایی نیست، اما

آب و هوای آن برای اروپایی‌ها مناسب است و البته در نزدیکی اسرائیل قرار دارد و به عنوان دروازه‌ای به آن عمل می‌کند.»

حدود دو ماه بعد، هرتزل نوشت: «با توجه به اینکه دولت عثمانی هیچ تمایلی برای رسیدن به توافق با ما نشان نمی‌دهد، برخی می‌خواهند به این جزیره که تحت کنترل بریتانیا است و ما می‌توانیم در هر زمانی وارد آن شویم، روی آورند. من هنوز تا کنگره بعدی اوضاع را کنترل می‌کنم. اما اگر تا آن زمان نتیجه‌ای حاصل نشود، نقشه‌های ما مانند آب در جزیره قبرس غرق خواهد شد.»

در سال ۱۹۰۲، هرتزل شواهد کتبی را به کمیته پارلمانی بریتانیا در مورد مهاجرت بیگانگان ارائه داد و جزوهای را توزیع کرد که در آن توضیح داده شده بود که چگونه می‌توان مهاجرت یهودیان به انگلستان و ایالات متحده را با ترویج پروژه‌های استعماری، از جمله پروژه‌های در قبرس، تسهیل کرد.

در همان سال، او همچنین در مورد پیشنهادات اسکان با جوزف چمبرلین، وزیر مستعمرات بریتانیا، گفتگو کرد و از این جزیره به عنوان مکانی احتمالی برای استعمار یهودیان نام برد و گفت: «مسلمانان آنجا را ترک خواهند کرد، یونانیان با کمال میل زمین خود را با قیمت خوبی خواهند فروخت و به آتن یا کرت مهاجرت خواهند کرد.»

یک پناهگاه امن یا یک پایگاه استراتژیک؟

«حضور تاریخی یهودیان» در قبرس تا اوایل قرن بیست و یکم در حاشیه باقی ماند، اما رویدادهای اخیر باعث تغییر چشمگیری شده است. جنگ ماه جون با ایران و تشدید تنش‌های منطقه‌ای در تابستان گذشته، خریدهای اسرائیلی‌ها را به ویژه در شهرهای ساحلی تسریع کرد.

در اوج درگیری، یک پلتفرم املاک و مستغلات قبرس گزارش داد که «اسرائیلی‌ها به طور فعال با دلالتان خود تماس گرفته‌اند و نگرانی و بی‌صلبری خود را در مورد از سرگیری خدمات هوایی ابراز کرده‌اند. بسیاری از آنها صریحاً می‌گویند: «ما می‌خواهیم به خانه برگردیم»، منظور قبرس است.»

این پلتفرم افزود: «بسیاری از شهروندان اسرائیلی، قبرس را به عنوان یک جایگزین امن و پایدار، مناسب برای اقامت موقت و سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت می‌دانند. برای بسیاری از آنها، قبرس به «خانه دوم» تبدیل شده است.»

در همین حال، کارشناسان اسرائیلی می‌افزایند: «برخی از اسرائیلی‌ها به دنبال گزینه‌ای برای گسترش امور مالی و ریسک‌های خود هستند.»

با این وجود، سیاستمداران قبرسی نسبت به شبکه‌های مالکیت مبهم هشدار می‌دهند. روزنه‌ها به شرکت‌ها اجازه می‌دهند محدودیت‌هایی را که شهروندان غیر اتحادیه اروپا را به دو ملک محدود می‌کند، دور بزنند.

تاکیس حاجی‌جورجیو، عضو سابق کمیته امور خارجه پارلمان اروپا، گزارش می‌دهد که یک سال پیش، موضوع مالکیت املاک توسط غیراروپایی‌ها، به ویژه اسرائیلی‌ها، در حضور «مقام ارشد دولتی مسئول مسائل زمین و املاک در قبرس» مطرح شد.

این مقام گفت: «بله، من هم این را شنیده‌ام.» و افزود: «اما مگر ما همیشه نگفته‌ایم که لبنانی‌ها ما را خریدند؟»

از آن زمان، روزنامه هرالد یونانی نگرانی‌ها در مورد «مهندسی جمعیتی» را تکرار کرده و هشدار داده است که اگر چنین «تغییراتی بدون کنترل ادامه یابد، ممکن است منجر به از دست رفتن برگشت‌ناپذیر هویت باستانی هلنی آن شود.»

«موج‌هایی از شرکت‌ها و افراد با اصالت یهودی/اسرائیلی به طور سیستماتیک در سراسر قبرس اتحادیه اروپا - از جمله شمال تحت اشغال ترکیه - در حال خرید املاک هستند و نگرانی‌های عمومی را در مورد تأثیر چنین عملی افزایش می‌دهند.»

انگیزه مهاجران اسرائیلی هرچه که باشد، آنها وارد کشوری می‌شوند که با تروما و ملی‌گرایی شدید مشخص شده است. قبرسی‌ها، اگرچه از گردشگران استقبال می‌کنند، اما همچنان درگیر تجزیه خود هستند. بسیاری با غزه همدردی می‌کنند و استفاده از پایگاه‌های نظامی بریتانیا برای جنگ‌های اسرائیل را رد می‌کنند. در زیر همزیستی مودبانه، سوءظن موج می‌زند.

قوس مدیترانه

خاخام ارشد راسکین، رئیس دادگاه خاخامی قبرس از سال ۲۰۰۳، قبرس را به عنوان "درب پشتی" اسرائیل توصیف کرده است. به گفته یوناتان برندر از موسسه تحقیقات صلح اسلو (PRIO)، که نویسنده مقاله ۲۰۲۲ "یک دوستی استراتژیک: برداشت‌های اسرائیل از روابط اسرائیل و قبرس" است، سیاست‌گذاران اسرائیلی روابط با نیکوزیا را "سنگ بنای نظم منطقه‌ای" می‌دانند که به شکل‌دهی و حفظ آن علاقه‌مند است.

اکنون دو مسیر، سیاست اسرائیل در این جزیره را تعریف می‌کنند. اول، نتانیا هو قبرس را به عنوان بخشی از یک بلوک ژئوپلیتیکی جدید که اسرائیل را به اروپا و شبکه انرژی مدیترانه متصل می‌کند، تصور می‌کند. تمایل نیکوزیا برای میزبانی از بحث‌های بازسازی غزه، نقش دیپلماتیک نوظهور آن را برجسته می‌کند. قبرس عمق جغرافیایی، یک کریدور هوایی-دریایی و صدای اتحادیه اروپا را که با جاه‌طلبی‌های تل‌آویو موافق

است، فراهم می‌کند. دوم، تعمیق نفوذ اقتصادی و نهادی اسرائیل، قبرس را به جای یک شریک برابر، به یک وابسته تابع تبدیل می‌کند. آنکارا از قبل محتاط شده است و این حسن تفاهم را به عنوان مرز دوم اسرائیل در امتداد حاشیه خود، مکمل مرز غیرمستقیم خود در سوریه می‌داند.

مطالعه‌ای توسط مرکز موشه دایان دانشگاه تل‌آویو در مورد جنگ ۱۲ روزه اسرائیل-ایران، تأثیر آن بر اتحاد بین اسرائیل، یونان و قبرس، یعنی "قوس مدیترانه" - یک کریدور استراتژیک که اقیانوس اطلس را از طریق مدیترانه، دریای سرخ و دریای عرب به اقیانوس هند متصل می‌کند - بوده است. به گفته این مرکز، این اتحاد "حوزه نفوذ دریایی جدید اسرائیل را تثبیت می‌کند و شکاف با ترکیه را عمیق‌تر می‌کند."

از دهه ۲۰۱۰، همکاری بین اسرائیل و قبرس به یک امر ثابت ژئوپلیتیکی تبدیل شده است. مشارکت نیکوزیا در اکتشاف گاز EastMed، که با حمایت واشنگتن، ریاض و ابوظبی تقویت شده است، آن را در مقابل آنکارا قرار داده است. گزارش‌ها سال گذشته حاکی از آن بود که اسرائیل سه محموله از سامانه‌های دفاع هوایی پاراک ام‌یکس را به قبرس تحویل داده است - تحویلی که رسانه‌های ترکیه هشدار دادند می‌تواند منطقه را بی‌ثبات کند.

نگرانی‌ها پس از آن تشدید شد که روزنامه سایپروس میل گزارش داد: «عدم تکذیب گزارش‌ها مبنی بر حضور پرسنل امنیتی اسرائیل در اطراف حصار فرودگاه لارناکا و در برج کنترل ترافیک هوایی توسط دولت... نشان می‌دهد که این گزارش‌ها صحیح هستند و جمهوری قبرس امنیت فرودگاه اصلی خود را به نیروهای امنیتی کشور دیگری واگذار کرده است.»

اطلاعات، پایگاه‌ها و هشدارها

چندین منبع منطقه‌ای ادعا می‌کنند که اسرائیل اکنون برای اطلاعات و لجستیک عملیاتی در شام به قبرس متکی است. به گفته محققان ایرانی، این همکاری شامل انتقال فناوری نظارتی، صادرات نرم‌افزارهای جاسوسی توسط جبهه‌های قبرس و ایجاد «کانال‌های اطلاعاتی مشترک برای مبارزه با ایران و محور مقاومت» است. آنها استدلال می‌کنند که این شبکه‌ها به اسرائیل اجازه می‌دهد «از قبرس به عنوان یک منطقه عملیاتی برای شبیه‌سازی درگیری‌های احتمالی آینده با حزب‌الله و ایران، مختل کردن مسیرهای لجستیکی محور مقاومت و هدف قرار دادن کشتی‌های ایرانی در نزدیکی جزیره استفاده کند.»

این دقیقاً همان چیزی است که حسن نصرالله، دبیرکل فقید، ژوئن گذشته به دولت قبرس نسبت به انجام آن هشدار داد. او گفت که «باز کردن فرودگاه‌ها و پایگاه‌های قبرس به روی دشمن اسرائیلی برای هدف قرار دادن لبنان به این معنی است که دولت قبرس بخشی از جنگ است و مقاومت با آن به عنوان بخشی از جنگ رفتار خواهد کرد.» دو ماه بعد،

یک سفیر ارشد سابق اسرائیل در قبرس به این رسانه گفت که این روابط صمیمانه «به قیمت از دست دادن دیگر دوستان ما در منطقه تمام نشده است» و افزود: «ما معتقدیم که اسرائیل باید در منطقه ادغام شود و قبرس می‌تواند نقش پل ارتباطی را در این امر ایفا کند زیرا ما با همه روابط خوبی داریم. از نظر ما، توسعه این رابطه با اسرائیل به این معنی نیست که باید روابط دیگر را فدا کنیم.»

نتانیا هو شخصاً این تحول را ایجاد کرد. او در سفر سپتامبر 2023 خود به نیکوزیا اعلام کرد که دو ملت «دوستی فوق‌العاده‌ای دارند» و ادعا کرد که «تمدن غربی نتیجه فرهنگ یونانی و یهودیت است که اساساً در هم آمیخته‌اند.» به سختی یک ماه بعد، جنگ ویرانگر اسرائیل علیه غزه پس از عملیات سیل الاقصی آغاز شد.

حیفای جدید

این جزیره میزبان سفر تاریخی نتانیا هو در سال ۲۰۱۲ بود - اولین سفر از این نوع - پس از تبادل دو جانبه روسای جمهور در سال ۲۰۱۱.

در آن زمان، **هاآرتص** خاطرنشان کرد که ناظران قبرسی «می‌گویند کلید بهبود روابط در این منافع مشترک - از جمله آنچه «به اشتراک گذاشتن دریا و گنجینه‌های آن» بین دو کشور نامیده می‌شود (لبنان شریک پنهان در این امر است) - و در این باور نهفته است که روابط خوب اسرائیل با واشنگتن به طرز جادویی به جزیره سرایت خواهد کرد.»

امروز، تحولی موازی در لبنان در حال وقوع است، جایی که شورای وزیران در حال بحث در مورد توافق مرز دریایی با قبرس است، در حالی که هشدارهایی مبنی بر اینکه این توافق می‌تواند به قیمت از دست دادن حدود ۵۰۰۰ کیلومتر مربع از حقوق دریایی لبنان تمام شود، وجود دارد که نشان دهنده فشار ایالات متحده برای همسو کردن منافع گاز شرق مدیترانه با اولویت‌های اسرائیل است.

اکنون سوال برای قبرسی‌ها و منطقه وسیع‌تر این است که آیا این منافع مشترک رفاه یا خطر را به ارمغان خواهد آورد. همانطور که مهاجران جدید پرچم‌ها و ایدئولوژی خود را در جزیره‌ای که مدت‌هاست از تفرقه رنج می‌برد، نصب می‌کنند، قبرس در معرض خطر تبدیل شدن به حیفای دیگری قرار دارد.

----- **با تقدیم احترامات «2025-10-24»** -----